ROK VIII

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

№ 10

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 MAJA 1933 ROKU

III ZJAZD CHEMIKÓW POLSKICH

Trzeci Zjazd Chemików Polskich został zwołany na rok bieżący do Lwowa i odbędzie się w czasie od dn. 24 do 26 czerwca r. b. Pierwszy Zjazd Chemików miał miejsce w r. 1922 w Warszawie, drugi — w r. 1929 w Poznaniu; oba były wielkiemi manifestacjami chemicznemi, które zgromadziły licznych pracowników na terenie chemji czystej i przemysłowej nietylko z Polski, lecz również z zagranicy.

Trzeci Zjazd Chemików Polskich zapowiada się imponująco. Protektorat Zjazdu raczył objąć Pan Prezydent Rzeczypospolitej, Prof. Ignacy Mościcki, który też wedle wszelkiego prawdopodobieństwa zechce wziąć osobisty udział w Zjeździe. Aczkolwiek Zjazd tegoroczny — podobnie jak poprzednie — ma charakter zjazdu polskiego, jednak został zgłoszony udział wielu wybitnych chemików z krajów, z Polską zaprzyjaźnionych. Oficjalnie został zgłoszony udział delegacji francuskiej, holenderskiej, czechosłowackiej, amerykańskiej (Stany Zjednoczone), indyjskiej (Kalkuta) i rumuńskiej; ponadto prawdopodobny jest przyjazd działaczów chemicznych z Belgji, Szwajcarji i innych krajów. Spośród wybitniejszych osobistości zagranicznych, które zapowiedziały przybycie na Zjazd, wymienić należy znakomitego uczonego francuskiego, członka Akademji, Prof. Kamila Matignona, wypróbowanego przyjaciela Polski, Prof. Votočka z Pragi i innych.

Na Zjazd zgłoszono już 270 referatów; wygłoszone one będą na posiedzeniach komisyjnych, przyczem czas każdej prelekcji został ograniczony do kilkunastu minut. Na posiedzeniach plenarnych zapowiedziane są odczyty Prof. Matignona (o przemianie węglowodorów w wodór i CO_2 oraz o nowych nawozach azotowych), Prof. Marchlewskiego (o najnowszych badaniach nad widmami), Prof. Świętosławskiego (o ostatnich pracach w zakresie teorji rozkładu pierwiastków). Referaty komisyjne obejmują rozległe dziedziny chemji teoretycznej i technologji chemicznej, w szczególności przyczynki i badania w zakresie chemji fizycznej, technologji ropy naftowej i t. d.

Po zakończeniu prac zjazdowych przewidziane są wycieczki do ośrodków chemicznych znajdujących się w pobliżu Lwowa, więc do kopalni soli potasowych i zakładu koncentracyjnego w Kałuszu, do szybów i rafineryj naftowych w zagłębiu borysławskiem, do Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Mościcach.

Celem urozmaicenia i ożywienia strony towarzyskiej Zjazdu, projektowany jest przyjazd z poszczególnych ośrodków do Lwowa specjalnemi taniemi pociągami, które nazwaćby można „chemja-bridge"; oczywiście, impreza ta mogłaby dojść do skutku tylko w wypadku zgromadzenia dostatecznej ilości reflektantów.

Z uwagi na ogólne ciężkie położenie, Zjazd organizowany jest bardzo oszczędnie, opierając swój budżet przedewszystkiem na dotacji ze strony przemysłu chemicznego i w szczupłym stopniu na niewysokich opłatach za uczestnictwo w Zjeździe.

Prace organizacyjne prowadzone są w sposób bardzo sprężysty i celowy, co jest wybitną zasługą Komitetu organizacyjnego, na którego czele stoi Prezes Polskiego Towarzystwa Chemicznego, Prof. Józef Zawadzki, oraz lokalnego Komitetu lwowskiego pod przewodnictwem Prof. Joszta z Politechniki Lwowskiej. Dalsze zapisy na Zjazd przyjmowane są przez Komitet organizacyjny w Warszawie (Politechnika, Polna 3) i we Lwowie (Politechnika).

Należy mieć nadzieję, że wszyscy, bezpośrednio lub pośrednio związani z nauką i przemysłem chemicznym, wezmą udział w III Zjeździe Chemików Polskich.

*

Z okazji ponownej elekcji i objęcia Prezydentury Rzeczypospolitej przez Profesora Dr. Ignacego Mościckiego, Związek Przemysłu Chemicznego wystosował w dniu zaprzysiężenia Pana Prezydenta przez Zgromadzenie Narodowe telegram następującej treści:

„Prezydent Rzeczypospolitej. Zamek.

Związek Przemysłu Chemicznego składa życzenia, wyrazy czci i hołdu z powodu ponownego objęcia Prezydentury Rzeczypospolitej".

Z BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

W okresie od dn. 1 do 15 maja r. b. Związek Przemysłu Chemicznego zajmował się w szczególności następującemi zagadnieniami:

W sprawach traktatowych:

opracował materjały do rokowań polsko-belgijskich, w zakresie żądanych przez Belgję zniżek celnych na artykuły chemiczne.

W sprawach reglamentacji przywozu:

ustalił zasady importu zakazanych do przywozu: surowców tłuszczowych, minerałów zawierających bor, oraz kalafonji i poinformował o technice uzyskiwania zezwoleń na przywóz wszystkie zainteresowane w imporcie tych artykułów przedsiębiorstwa związkowe,

wystąpił do Rządu z memorjałami, uzasadniającemi potrzebę wprowadzenia nowych zakazów przywozu na szereg artykułów chemicznych.

W sprawach celnych:

wziął udział w zwołanej przez Min. Przemysłu i Handlu naradzie w sprawie ulg celnych na sztuczne włókno, cięte na krótkie odcinki (vistra, textra i t. p.), uzasadniając konieczność pokrywania całego zapotrzebowania wewnętrznego produktem krajowym,

złożył wnioski taryfikacyjne w zakresie nowej taryfy celnej.

Z PRZEMYSŁU ELEKTROCHEMICZNEGO

Na tle ogólnej ciężkiej sytuacji gospodarczej i bardzo trudnego położenia przemysłu chemicznego, ze szczególną skwapliwością należy notować przejawy rozwoju i twórczej inicjatywy placówek przemysłowych. W dziedzinie przemysłu elektrotermicznego jedną z przodujących placówek są Zakłady Elektro w Łaziskach Górnych, które nieustannie rozszerzają zakres produkowanych artykułów, w szczególności w zakresie stopów żelaza. Program produkcyjny, prawie całkowicie już zrealizowany, obejmuje wytwarzanie: karbidu rozmaitej granulacji—do oświetlania oraz cięcia i spawania metali; żelazokrzemu o różnej zawartości krzemu — do fabrykacji stali i odlewów; żelazoglinokrzemu o rozmaitych zawartościach krzemu i glinu — do fabrykacji stali; żelazoglinu — do fabrykacji stali; żelazomanganokrzemu — do odlewów; żelazochromu — do stali szlachetnych i nierdzewiejących; cementów szybkowiążących; wapna; mączki wapiennej i kwarcytowej; smoły wytlewnej (pierwotnej); pyłu odlewniczego; siarczanu glinu.

Ponadto w niedalekiej przyszłości ma być podjęta produkcja innych jeszcze, dotychczas w Polsce przez nikogo niewytwarzanych artykułów chemicznych.

ZE SPRAW TRAKTATOWYCH

Prace nad zawieraniem nowych traktatów handlowych zaczynają przybierać coraz żywsze tempo. Rokowania o zawarcie traktatu polsko-austrjackiego zbliżają się ku końcowi, pertraktacje w sprawie traktatu polsko-belgijskiego prowadzone są odniedawna, negocjacje polsko-francuskie rozpoczną się niebawem. Konieczność równoczesnego prowadzenia rokowań z kilku krajami jest, oczywista, znacznem utrudnieniem prac polskich delegacyj. Toteż skład poszczególnych zespołów uzupełniany jest przez doradców, reprezentujących polskie sfery gospodarcze. W skład delegacji polskiej do prowadzenia rokowań o zawarcie traktatu handlowego polsko-belgijskiego wchodzi — w takim właśnie charakterze — Dyrektor Związku Przemysłu Chemicznego, Prof. Edmund Trepka, który dn. 11 b. m. udał się już do Brukseli.

Niewątpliwie, kompletowanie rokujących ze strony polskiej zespołów przez wprowadzenie męża zaufania Rady Traktatowej Samorządów i Organizacyj Gospodarczych jest celowem posunięciem, ułatwiającem obustronnie trudne zazwyczaj rokowania.

WARSZAWSKA IZBA PRZEMYSŁOWO-HANDLOWA W R. 1932

W związku ze zwołaniem na dzień 16 maja r. b. plenarnego posiedzenia Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, rozesłane zostało V sprawozdanie z działalności Izby za r. 1932.

Sprawozdanie to zasługuje na szczególną uwagę z dwóch względów: działalność Izby stołecznej, pełniącej równocześnie funkcje organizacji urzędującej Związku Izb, z natury rzeczy wysuwa się na czoło pracy wszystkich Izb; Izba Przemysłowo-Handlowa, w wyniku uprawnień ustawowych, powoływana jest do opinjowania projektów zarządzeń i przepisów, dotyczących życia gospodarczego.

Działalność Izby warszawskiej była zawsze dodatnio oceniana przez wszystkich, którzy w sposób bezpośredni lub pośredni współpracują z Izbą. Sprawozdanie daje syntezę tych poczynań w r. 1932 i już samą rozmaitością tematów, stanowiących przedmiot prac Izby, wskazuje na wszechstronność jej zainteresowań. Omówione są więc sprawy ogólnej polityki gospodarczej, międzynarodowej polityki handlowej, polityki celnej, handlu zagranicznego, komunikacyjnej, skarbowej, socjalnej, sprawy z zakresu prawa gospodarczego, administracji stosunków gospodarczych, szkolnictwa zawodowego, racjonalizacji i normalizacji, statystyki, targów i wystaw i inne. W imię objektywizmu należy stwierdzić, że we wszystkich tych sprawach Izba dokonała maksimum wysiłku, charakteryzującego się zarówno inicjatywą, jak gruntownem pogłębianiem opracowywanych tematów.

Związek Przemysłu Chemicznego współpracował z Izbą stołeczną we wszystkich sprawach, dotyczących wytwórczości chemicznej; współdziałanie to daje jaknajkorzystniejsze wyniki.

WŚRÓD KSIĄŻEK

Jako tom XIII wydawnictw Państwowego Instytutu Eksportowego, ukazało się sprawozdanie Dyrektora P. I. E. p. t. „Eksport w r. 1932". Jest to obszerna książka, obejmująca 351 stronic druku wielkiego formatu, ilustrowana pokaźną liczbą tablic (w ogólnej ilości 189), zestawień i wykresów. Książka zasługuje na zupełnie specjalną uwagę wszystkich, którzy interesują się zagadnieniami eksportowemi wogóle, eksportu zaś polskiego w szczególności i może służyć za wzór wydawnictw podobnego typu. Opracowania podane są w sposób jasny i zwięzły, równocześnie wyczerpujący. Po ogólnem omówieniu tendencyj i kierunków wywozowych w r. 1932, podana jest analiza statystyczna eksportu, z której wynika — między innemi — że przeciętna wartość tonny eksportowanej, przyjąwszy za 100 stan z r. 1929, wyniosła w r. 1932 dla artykułów spożywczych — 52,9, dla surowców i półfabrykatów — 59,5, dla wyrobów gotowych — 68,3. Następny rozdział dotyczy handlu światowego, gdzie podane są i omówione niezmiernie interesujące zestawienia, dotyczące zarówno handlu światowego, jak udziału w nim Polski. Ocena sytuacji handlowo-politycznej poprzedza szczegółowe omówienie zmian celnych, reglamentacji przywozowej i reglamentacji dewizowej w poszczególnych krajach świata. Wreszcie oddzielny rozdział poświęcony jest tak bardzo dziś aktualnym tranzakcjom kompensacyjnym.

W dziale szczegółowym omówione są polskie produkcje: roślinna, hodowlana, rolnicza, drzewna, górnicza, mineralna, hutnicza i metalowo-przetwórcza, chemiczna, włókiennicza i konfekcyjna.

Na uwagę zasługuje fakt opublikowania wszystkich zestawień i opracowań za r. 1932 już w kwietniu r. b. — co na tle znakomicie opóźnianych podobnych wydawnictw w innych krajach—dodatnio świadczy o sprawności naszej naczelnej organizacji eksportowej.

Nakładem Instytutu Spraw Społecznych w Warszawie ukazała się broszura Inż. Edwarda Olszewskiego p. t. „Produkcja kwasu solnego i octowego ze stanowiska bezpieczeństwa i higjeny pracy". Autor, który przez wiele lat pracował w produkcji tych właśnie połączeń chemicznych, podchodzi do zagadnienia od strony praktycznej. Po omówieniu w najogólniejszych ramach technicznego procesu wytwarzania kwasu solnego i octowego, zajmuje się warunkami pracy i środkami ochronnemi przy poszczególnych fazach produkcji.

Książeczka zasługuje na uwagę, jako pierwsza w języku polskim próba dokładnego omówienia bezpieczeństwa i higjeny pracy w jednej z rozlicznych dziedzin przemysłu chemicznego.

KRONIKA

Dn. 11 maja r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którem wysłuchano sprawozdania Dyrekcji z bieżących aktualnych zagadnień, jakiemi zajmował się Związek w ubiegłych tygodniach. W szczególności zapoznano się z obecnym stanem prac nad zawieraniem traktatów handlowych z poszczególnemi krajami oraz dyskutowano zagadnienia polityki reglamentacyjnej.

Dn. 9 maja r. b. odbyło się posiedzenie Rady Towaroznawczej przy Min. Skarbu, na którem spośród spraw interesujących bezpośrednio wytwórczość chemiczną — zasługują na uwagę następujące:

Produkt pod nazwą „Cyklon", składający się z ziemi okrzemkowej przesyconej cyjanowodorem — postanowiono clić wg. poz. 112 p. 3b taryfy celnej.

Produkt pod nazwą „Phytinum natrium" (sól sodowa fityny) postanowiono clić wg. poz. 113 taryfy celnej,

Produkt pod nazwą „Vulkataes" o cechach zbliżonych do faktisu, stosowany w przemyśle gumowym jako środek zmiękczający niewulkanizowane mieszanki gumowe — postanowiono clić wg. poz. 87 p. 5a taryfy celnej,

Produkt o konsystencji oleistej, składający się z mieszaniny olejów roślinnych i mineralnych z żywicą — postanowiono clić wg. poz. 117 p. 10 taryfy celnej.

Muzeum Przemysłu i Techniki prosi o podanie do wiadomości, że zbiory Muzeum uzupełniane są coraz częściej dzięki ofiarności prywatnej. Gabinet Wojskowy Pana Prezydenta Rzeczypospolitej przekazał do Muzeum szereg modelów, urządzeń i maszyn, Monopol Zapałczany — komplet modelów maszyn zapałczanych z precyzyjnemi maszynami w ruchu i t. d. Przykłady te mogą zachęcić innych ofiarodawców i przyśpieszyć przekazywanie do Muzeum tych przedmiotów z dziedziny techniki, mających wartość dydaktyczną i historyczną, które znajdują się obecnie w posiadaniu prywatnem. Tą drogą powstawały zagraniczne Muzea przemysłowe, osiągając wspaniały rozkwit — ku prawdziwemu pożytkowi społeczeństwa.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 31 z dn. 4 maja r. b. ukazała się pod poz. 270 Ustawa z dn. 28 marca 1933 r. o kartelach.

W „Monitorze Polskim" Nr. 105 z dn. 8 maja r. b. ukazał się pod poz. 128 okólnik Min. Skarbu z dn. 24 kwietnia 1933 w sprawie stosowania pozwoleń przywozu.

Na okólnik ten zwracamy szczególną uwagę tych przedsiębiorstw, które bezpośrednio importują z zagranicy towary zakazane do przywozu; okólnik wskazuje szereg formalności, jakie są przestrzegane przy odprawie celnej towarów zakazanych do przywozu.

ECHA

* Następujący działacze na terenie Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie zostali odznaczeni Złotym Krzyżem Zasługi: Inż. Ludwik Brzezowski, Dyr. Kazimierz Goljan, Dyr. Tadeusz Kudelski, Inż. Adam Podoski, Inż. Feliks Stattler.

Wszystkim odznaczonym składamy powinszowania.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450	zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170	„
„ „ czysty 99%	300	„
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80	„
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,54	„
* „ granulowany za 1 kg % N_2	1,69	„
Azotan amonu	100	„
Azotyn sodowy	120	„
Benzol handlowy 90%	80	„
„ czysty	92	„
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50	„
* Boraks	110—125	„
Chlorek cynku 50° Bé	40	„
Chlorek wapna bielący	330,6	„
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22	„
Chloroform czysty	800	„
„ „pro narcosi“	1,800	„
Eter siarkowy	390	„
Fenol czysty	265	„
Formalina 40%	270	„
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	220	„
* „ techniczna 85/88%	160	„
* Karbid granulowany	75	„
Karbolineum	29,75	„
Klej kostny	230	„
Klej skórny biały	260	„
Krezol	128	„
Kwas azotowy tech. czysty za 100% HNO_3	93	„
Kwas mrówkowy 85%	241	„
Kwas siarkowy 60° Bé	6,00	„
„ solny 19°/21° Bé	12,25	„
„ octowy techn. 30%	100	„
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	15	zł.
„ rogowa 13/14% N_2	—	„
Naftalin surowy prasowany	28,00	„
„ czysty w łuskach	52,50	„
Octan sodu	120	„
„ ołowiu	215	„
Oleina zwierzęca destylat	190	„
„ „ saponifikat	180	„
Oleum 20%	19,24	„
Olej lniany	132	„
* Potaż kalcynowany 90/95%	120	„
* Potaż żrący topiony 88/92%	140	„
Pirydyna czysta dla celów analitycznych za 1 kg	9,75	„
Smoła preparowana	17,50	„
Saletra potasowa	130	„
* Saletra sodowa przem. zwyczajna	65	„
* Saletra sodowa przem. raz rafinowana	90	„
Saletra sodowa podwójnie rafinowana	100	„
Siarczan amonu	29,65	„
* Siarczan miedzi	110—125	„
* Siarczek sodu 60/62%	60	„
Soda amonjakalna	25	„
„ kaustyczna	60	„
Sól glauberska krystaliczna	7,00	„
Stearyna	150	„
Superfosfat 16% par. Warszawa	10,72	„
Toluol czysty	105	„
Woda amonjakalna chem. czysta zaw. 25% NH_3	60	„
Żelatyna techn.	400	„

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.“, Zgierz, tel. Łódź 121-01; Warszawa, Bednarska 2, tel. 659-99.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Henryków pod Warszawą. Tel. II podm. Henryków 5. Biuro sprzedaży: H. Weiss i S-ka. Łódź, Piotrkowska 80, tel. 186-12.

Chlorek wapna bielący.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“. Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
„FR. KARPIŃSKI SPÓŁKA AKCYJNA“, Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM“, Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Zakłady „ELEKTRO“. Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM“, Warszawa. Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM“, Warszawa. Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“. Warszawa, Wilcza 9a, tel 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14. tel. 711-24.

Soda kaustyczna.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“. Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Sól glauberska krystaliczna:
„TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“ Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM“ Warszawa Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:
Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej—Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11